

Ferdo Pintar:

O zvestobi in veri v trgovini

I.

Boj kakor vsak drug poklic, je izpremljajal trgovski stan duhovno pojmovanje svojih dolžnosti.

Se pred 20 leti se je smatralo trgovca za nekakega patricija, ki strogo pazi na svoj dober glas, na poštenost, ki mu je bila prva naloga: **trgovska čast**. Zakona o ne-lojalni konkurenci si ne moremo zamisliti v ono dobo.

To je bil trgovec, kakor ga je Freytag zamislil v svoji knjigi »Soll und Haben«.

II.

Med vojno se je začelo razpadanje tega moralno visokega pojmovanja. Pomanjkanje blaga je mnoge trgovce dovedlo do prevelike samozavesti. Dočim se je poprej vabilo kupce v trgovino, se je sedaj večkrat delila milost in se je prodajalo za kompenzacije.

III.

Koncem vojne in v prvih povojnih letih se je bohotno razvilo tako imenovano **vojno dobičkarstvo**, ko so ljudje bogateli ne po svoji pridnosti in sposobnosti, podjetnosti in solidnosti, ampak radi velikega pomanjkanja blaga in radi padanja valute. Ugledu trgovine je zlasti škodilo tudi to, da se je takrat nateplo v trgovski stan mnogo ljudi, ki o trgovini niso imeli pojma. Vsakdo si je takrat mislil, da mora zaslužiti in da zna biti trgovec. Ni čuda, da je ruski pisatelj Gorkij v enem svojih romanov dejal, da je »trgovina po zakonu dovoljena goljufija«.

IV.

V tej dobi se premnogi žal niso ozirali na nikakšna idejna načela. Edini namen vsemu je bil nagel in velik zaslužek, torej popolno materialistično pojmovanje. Kakor vse, kar je brez ideje in duha, brez etike in morale, tako seveda tudi to ni držalo in zadnja leta so temeljito pometla s temi vojnimi dobičkarji, med katerimi je bilo žal tudi nekaj poprej dobrih in uglednih trgovcev.

V.

Ti takozvani trgovci so bili neverjetno lahkomišelnji in so ravno tako sproti zapravljali imetje, ki so si ga s tako lahkoto pridobivali.

Bili so pravcati otroci razmer. V njih ni bilo pretehtane misli v trden, neporušen podzidek, ki jo imajo stare dedne trgovske hiše, nič stalnega ni bilo v njih in nobenega pregleda v prihodnje dni. Vsi ti novi bogataši so bili otročji, premalo zviti, da bi mogli graditi trdno stavbo na vse te mesolidnosti, ki so jih uganjali. Bili so bogati samo od trenutka do trenutka. Bogataši enodnevnice.

Pregled našega izvoza in uvoza

V prvih devetih mesecih tega leta

Kakor smo že poročali, smo v prvih devetih mesecih t. l. izvozili 2.146.112 ton blaga v skupni vrednosti 2287,5 milijonov dinarjev, to je po količini za 30,32 odst. več in po vrednosti za 12,48 odst. več ko lani.

Uvozili pa smo v tem času 567.873 ton blaga v vrednosti 2075,5 milijonov Din, to je po količini za 9,37 % in po vrednosti za 2,16% manj ko lani.

Od posameznih predmetov smo izvozili:

Živih živali smo izvozili za 338,7 milijonov ali 14,8 % od vsega izvoza. Živil in pijač za 716,4 milijonov ali 31,38 %, surovin in polfabrikatov za 1069,2 milijonov ali 46,74 %, gotovih izdelkov za 163,3 milijone ali 7,14 % od vsega izvoza. V istem času lani je odpadlo od celotnega izvoza po vrednosti na žive živali 15,4 %, na pijače in živila 28,13 %, na surovine in polfabrikate 50,12 in na gotove izdelke 6,30 odstotkov.

Od vsega našega uvoza pa odpade na žive živali 0,4 milijonov Din ali 0,02 %, na pijače in živila 214,7 milijonov ali 10,34 %, na surovine in polfabrikate 415,1 milijonov ali 20 %, na izdelane predmete 1396,1 milijonov ali 67,25 % in na srebro, zlato, platino, na zlat in srebrni denar 49,6 milijonov ali 2,39 %.

Od naših važnejših izvoznih predmetov smo izvozili pšenice za 10,9 milijonov, koruze za 340,3, svežega sadja za 40,6, suhih češpelj za 18,3, hmelja za 34,3, tobaka v listih za 32,3, konoplje za 23,4, konj za

VI.

Ta površni uvod nas že opozarja na to, da trgovcu dobiček ne more in ne sme biti edini namen.

Ze trgovski zakon je postavil zato kot smernice vsej trgovini načelo »zvestobe in vere« (»Treue und Glaube«).

S tem je hotel naročiti trgovcu, da naj ne gleda samo na svoj dobiček in na strogo pravno stran svojih poslov, nego tudi na ono poštenje, ki ga ne sankcionira kazenski zakon, na zaupanje, na lojalnost in korektnost.

VII.

Posledica vseh teh perturbacij je bila velika kriza zaupanja. Ta kriza ni le posledica navedenih izprememb v pojmovanju trgovskih dolžnosti, ampak posledica nezdavnih razmer v gospodarstvu, nosilci gospodarstva pa so v večini trgovci.

Radi tega države ne zaupajo državam, ljudje ne državi, vlagatelji ne bankam, delojemalci ne delodajalcem, kupci ne trgovcem in na vse zadnje še med trgovci samimi ni zaupanja.

VIII.

Da je to stanje nevezdržno in ga je treba ozdraviti in čim preje odpraviti, je več kot razumljivo, kajti brez zaupanja ne more stroj svetovnega življenja pravilno delovati.

Defekt je tukaj v nezadostnem etičnem pojmovanju trgovskega poklica.

Ugotoviti je pa treba, da je število onih ljudi, ki so zaupanje svojih someščanov osobito v gospodarskem oziru na grad način zlorabljali, neizmerno majhno v primeri z milijoni trgovcev, ki to zaupanje še danes v polni meri zaslužijo in ki morajo po nedolžnem trpeti radi nekaterih trgovskih škandalov, ki psihološko vplivajo na velike množice in na cele narode.

Znano je, da je treba malo blaga, pa se veliko vode lahko skali.

IX.

Ko smo torej ugotovili, da je danes stanje tako, da potrebuje ozdravljenja, se moramo vprašati, v kateri točki bo treba operacije.

Jaz mislim, da je danes dvakrat potrebna zahteva »Nazaj k etiki!« Potrben je klic po zelo značajnih trgovcih, ker stavi tudi brutalni boj za obstanek še večje zahteve na etično vprašanje kakor stari časi. Izgubljeno zaupanje bomo polagoma pridobili nazaj s čim večjim podčrtavanjem in praktičnim udejstovanjem poštenja in solidnosti, ki tvori podlago vsemu zaupanju.

Zavrniti moramo oči nekaterih zastopano načelo, da je trgovec le kramar in da mu ne gre za nič drugo.

(Konec prihodnjic.)

vaška z 12,34, Anglija z 10,37, Združene države Sev. Amerike s 5,16, Madjarska s 4,17, Francija s 3,83, Britanska Indija z 2,96, Rumunija z 2,65, Šveica z 2,45, Brazilija z 2,21, Poljska z 1,65, Grčija z 1,17, Argentina z 1,17 in Nizozemska z 1,11 %.

Naša zunanja trgovina je aktivna z Italijo, Avstrijo in Nemčijo, pasivna pa s Češkoslovaško, Združenimi državami Sev. Amerike, Madjarsko, Francijo, Britansko Indijo ter Rumunijo.

Adria prašek je boljši

NOVO PREDSEDSTVO ZAGREBSKE ZBORNICE

Trgovinski minister je razrešil vse dosedanje svetnike in namestnike zagrebske trgovsko-industrijske zbornice in imenoval nove. Za predsednika zbornice je imenovan ravnatelj Hrvatske sveopće banke dr. Milan Vrbanić, za podpredsednika pa trgovec Prpić A. Ivan, ter predsednik gradbene industrije Zagorke d. d., Armin Schreiner. Zagrebska zbornica ima štiri odseke, poleg trgovskega in industrijskega tudi gostiteljski in denarniški.

Adria prašek je boljši

ODVETNIK

Dr. LOKAR FRANCE

je preselil svojo pisarno na
KRALJA PETRA TRG 2
(Pred sodnim parkom)

Koliko imamo drž. nameščenec, upokojenec in invalidov

Po proračunu za leto 1933/34 je v naši državi: ministrov in banov 27, uradnikov 54.796, uradniških pripravnikov 15.352, zvančnikov 34.984, slug 11.075, kontraktualnih uradnikov in dnevnjarjev 38.601, nerazvrščenega osebja 2.255, oficirjev in vojaških uradnikov 10.107, podoficirjev, orožnikov in kaplarjev 39.933, skupno **207.130 nameščenec**. Po lanskem proračunu jih je bilo le 197.056 in se je torej njih število v enem letu povečalo za 10.074. To povečanje se pojasnjuje s tem, da so bili preje nekateri nameščenici plačani po proračunu materialnih izdatkov, letos pa po onem osebnih.

Državnih nameščenec po banskih upravah pa je bilo 43.685, za 1899 manj ko po prejšnjem proračunu.

Upokojenec pa je bilo in za nje določeni ti izdatki: pri glavni državni blagajni 7821 in je znašal letni izdatek za nje 176,3 milijonov, pri Drž. hip. banki 85 z 948.240 dinarji izdatkov, **finančni upravi v Ljubljani 9.467 s 155.606.532**, direkciji v Zagrebu 14.468 z 242,9 milijonov, Banja Luki 2.234 s 30,1, Splitu 4.262 s 62,7, Sarajevu 4.791 s 75,1, Podgorici 4.793 s 70,8, Novem Sadu 6.093 s 95,1, Nišu 3.399 s 55,3, Skoplju 1.791 s 34,0 in Beogradu 1.018 z 21,3 milijonov Din. Vseh upokojenec in upokojenec (rodbinskih in osebnih) je bilo 60.402, ki veljajo državo 1.020 milijonov dinarjev v enem letu.

Banovinskih nameščenec pa je bilo poleg tega še: uradnikov 2.056, uradniških pripravnikov 1.056, zvančnikov 372, slug 428, dnevnjarjev in kontraktualnih uradnikov 7.868, nerazvrščenega osebja 108, skupno **11.878 banovinskih nameščenec**, za 1322 več ko lani.

Banovinskih upokojenec je imela Dravska banovina 85, za katere so proračunani letni izdatki na 697.615 Din. Vseh banovinskih upokojenec je bilo 699, njih pokojnine pa določene na 7.661.826 Din.

Dne 1. julija t. l. je bilo vseh invalidov 70.788, katerim se letno izplača iz državne blagajne 103.490.835 Din. Po posameznih finančnih direkcijah je invalidov: ljubljanski 5.234 z 9.017.722 invalidnine, zagrebski 11.713 s 17,9, banjaluški 2.112 s 3,69, splitski 5.490 z 8,0, sarajevski 12.437 s 16,1, podgoriški 5.270 s 7,4, novosadski 8.411 z 11,6, niški 13.714 z 18,6, skopski 5.032 s 7,3 in beograjski 1.375 s 3,6 milijonov Din invalidnine.

Adria prašek je boljši

Po svetu

Nad vse veličastno je bila v nedeljo proslavljena stoletnica gimnazije v Kragujevcu. Proslave se je udeležil tudi Nj. Vel. kralj, ki je podelil gimnaziji po svojem govoru o njenih zaslugah za naš kulturni napredek, red sv. Save I. razreda.

Nj. Vel. kraljica Marija je te dni obiskala Zagreb in se udeležila slovesne otvoritve novega dijaškega zavetišča, za katerega je redno vsako leto darovati znatne zneske. Beli Zagreb je sprejel kraljico z najpripravljenimi in mogočnimi manifestacijami.

Za novega ministra dvora je bil imenovan dosedanji vršilec dolžnosti ministra dvora Milan Antić.

»Ponedeljski Slovenci« preključuje svojo vest, da bi upravitelj goriške škofije Skrotti v pričlo videmskega škofa zahteval od slovenskih duhovnikov, da prisežejo, da ne bodo več poučevali vernikov v slovenskem jeziku. Ali se nanaša demanti le na prisotnost videmskega škofa, ali pa na vest samo, ni izpreključa razvidno.

Bivšega ministra Neudorferja je ubil, kakor je bilo sedaj ugotovljeno, Krobot Josip v zvezi z Zrinskim Franjom in sicer po naročilu Perčeca. Krobot je izvršil tudi več železniških bombnih atentatov in je bil ubit vsled eksplozije peklenskega stroja, s katerim je hotel napraviti nov atentat na vlak.

Ljapčev, bivši predsednik bolgarske vlade, je nevarno obolel. Njegovo stanje je zelo resno.

Pri nedeljskih bolgarskih občinskih volitvah, ki so bile v 315 podeželskih in 34 mestnih občinah, se je po prvih vesteh vlada Narodnega bloka slabo odrezala.

Protestni zbor so priredili bolgarski uradniki, ker že več mesecev niso prejeli plač in ker je zavlada v upravni službi neznošno partizanstvo.

Makedonstvujušči so v zadnjem času povečali svojo zločinsko aktivnost, da bi preprečili vsako zbliznanje med Jugoslavijo in Bolgarsko. Tako so poslali v Beograd po pošti na izmišljen naslov dva velika zaboja, od katerih je bilo v vsakem po 23 kg eksplozivnih snovi in po en peklenski stroj. Pravočasno pa je bila pošiljka odkrita, da ni bilo nobene škode.

Sarrautovi vladi je izrekel parlament zapuščeno s 307 glasovi. Proti so glasovali le komunisti in nekaj desničarjev, dočim so se večina desničarjev in socialisti vzdržali glasovanja. Položaj vlade vsled te pičle zaupnice ni utrjen.

Načelstvo francoske socialistične stranke je sklenilo s 3046 proti 836 glasovom izključitev poslanca Renaudela in 7 njegovih tovarišev, ker so glasovali za vlado in s tem kršili strankarsko disciplino. Izključeni poslanci ustanove novo stranko.

Ob otvoritvi poljskega sejma je imel obširen ekspozitorni ministrski predsednik Jendrzewicz, ki je med drugim dejal, da je osnova poljske zunanje politike nedotakljivost mej, kakor jih je ustvarila mirovna pogodba. Glede notranje politike je napovedal spremembo ustave, da bo ta odgovarjala temeljnemu načelom Pilsudskijevga režima.

Italijanski parlament bo v kratkem razpuščen in se ne sestane več. Mesto njega bo sklican stanovski parlament, v katerega bodo delegirale svoje zastopnike razne stanovske korporacije, katerih bo 40. Osnuje se tudi nov senat, ki pa bo imel le podrejen vpliv.

Do novega japonskega obmejnega konflikta je prišlo, ker je osem japonskih letal napravilo dolg izvidniški polet nad rusko ozemlje.

Del ameriškega bojnega brodovja obišče Vladivostok, da, kakor pravijo listi, s tem demonstrira ameriško-rusko zbliznanje.

Giornale d'Italia je objavil dolg članek, v katerem nastopa proti Hitlerjevi plemenski teoriji in proti njegovemu antisemitizmu.

Albanska vlada je zaprla vse grške šole, čeprav so te zajamčene po konvenciji o narodnih manjšinah.

Panevropsko gospodarsko konferenco je sklicala Panevropska unija v dnevi 2. do 5. decembra na Dunaju. Na konferenci se bo predvsem razpravljalo o ožjem sodelovanju vzhodno-evropskih držav.

V Moskvi je bilo aretiranih 14 filmskih ravnateljev, ki so poneverili en milijon červoncev.

Tožba g. Lovra Pičmana proti dr. Kočetu se je končala s popolno oprostivijo dr. Kočeta.

Obisk dunajske avstrijsko-jugoslovanske zbornice odložen

V začetku tega meseca je hotela napraviti dunajska avstrijsko-jugoslovanska zbornica velik izlet svojih članov v Beograd. Obiska bi se udeležili najuglednejši avstrijski gospodarstveniki in bi zato imel obisk velik pomen za gospodarsko zблиžanje obeh držav. To pa ni bilo po volji neki sosedni velesili, ki je zato izrazila svojo željo, da se pomen obiska zmanjša. Dollfussova vlada je tej želji takoj ustregla in obisk je odložen do dne 23. novembra, da se med tem izvrše še nekatere tehnične priprave. Te obstoje v tem, da bodo najodličnejši avstrijski gospodarstveniki ostali in da pride v Beograd le manj pomembna reprezentanca avstrijskega gospodarstva.

Pripominjamo, da je bil obisk že dogovorjen v vseh podrobnostih in da je naša vlada že tudi dovolila razne olajšave za udeležence izleta. Nenadna ustrežljivost Dollfussove vlade do sosedne velesile je zato tem bolj povdarjena.

Seznami o predpisani pridobitni razgrnjeni

Davčna uprava za mesto Ljubljano razglasa:

V smislu čl. 116, odstavek 1 in 2, zakona o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928 (Ur. list št. 75/26 iz leta 1928) naznanjam, da so seznamki oseb, zavezanih pridobitni, katerih davčne osnove za davčno leto 1933 se bodo razpravljale pred obema davčnima odboroma za mesto v Ljubljani v času od 20. novembra do včerajšega 9. decembra 1933. Razgrnjeni na tega davčnim zavezanecem v pisarni mestnega načelstva v Ljubljani v času od 6. novembra do včerajšega 13. novembra 1933. in sicer med običajnimi uradnimi urami.

O predlogih davčne uprave bodo davčni odbori razpravljali v splošnem v istem vrstnem redu in na dan, ki ga navaja razgrnjeni seznamek.

V prvi vrsti se pa bodo obravnavali primeri onih davčnih zavezancev, ki bodo ev. čakali pred razpravnim prostorom.

O tem obveščamo vse pridobitni zavezane stranke, da v lastnem interesu v pogledajo predlagano davčno osnovo, da morejo event. osebno ali pa po pooblaščenih pred davčnim odborom na dan razprave zastopati svoje interese.

Zadevni zakonski predpisi se glase:

Seje odbora so tajne. Prisostvovati jim sme samo davčni zavezanec ali njegov zastopnik, odnosno pooblaščenec. Kot zastopnik davčnega zavezanca sme priti pred davčni odbor: mož za ženo, žena za moža, oče ali mati za otroke in otroci, starejši od 18 let, za starše kakor tudi vsakdo, ki se ne bavi obrtoma ali za plačo s takim poklicem, toda s pravilnim pooblastilom. Po tej določbi ne morejo zastopati strank pred davčnim odborom n. pr. zakoniti pisarji. Pač pa smejo kot pooblaščenec s pravilnim pooblastilom pred davčnim odborom zastopati davčne zavezance: odvetniki, javni beležniki (notarji) ali pooblaščenji finančno pravni zastopniki.

Za pravne osebe smejo prihajati pred davčni odbor njih predstavniki, odnosno pooblaščenji predstavnikov, za osebe pod skrbstvom in zasebnice pa njih skrbnik, zastopnik ali branitelj (konkurzni upravnik).

Razpisane razprave se ne odlože, ako bi jim davčni zavezanci ne prisostvovali; tudi se določeni red za razprave ne spremeni v nikakem primeru.

Podroben vrstni red razprav za posamezne stroke davčnih zavezancev in tudi pričetek seje je razviden iz pregleda pri mestnem načelstvu v Ljubljani in tudi pri tej davčni upravi, Vodnikov trg št. 5/II. pred razpravnim prostorom.

VEČJA PROIZVODNJA DOMAČE PAPIRIKE

Po uradnih podatkih je bilo letos pri nas zmleto paprike 640.453 kg. V sled te velike količine paprike je postal uvoz tuje paprike nepotreben in smo mogli še 149.239 kg paprike izvoziti. Letos bo izvoz paprike še večji in računa se, da bomo mogli izvoziti 20 vagonov paprike.

ZBOLJŠANJE TRGOVINE V ANGLIJI

Angleški listi poročajo, da so pričela velika angleška podjetja obnavljati svoje obrate in v ta namen oddala velika naročila. Listi vidijo v teh naročilih dokaz, da računajo velika podjetja z oživljenjem britanske trgovine. Posebno velika naročila so oddale angleške železniške družbe.

Obris osnutka združnega zakona

Kmetijsko ministrstvo je izdelalo osnutek novega, enotnega združnega zakona za celo državo. Kakor znano, smo imeli doslej nič manj kot pet različnih zakonov.

Novi osnutek se v glavnem docela krije s tistim, ki je bil izdelan leta 1930., največ na podlagi starega avstrijskega združnega zakona, vendar pa vsebuje več važnih novel, deloma dobrih, deloma pa tudi za naše združništvo še nezrelih in tudi iz splošno-gospodarskega vidika nesprejemljivih.

Karakteristika osnutka kaže, da je bil izdelan v težnji

za depolitizacijo združništva,

vendar pa preveč po intencijah obstoječih združnih zvez in brez sodelovanja ostalih gospodarskih činiteljev. Kakor znano, so bile vse obstoječe združne zveze osnovane več ali manj na strankarsko-politični bazi, in se vidi to obeležje zvez deloma tudi v njih poslovanju. Tako so postale naše zadrage ne samo gospodarske, marveč tudi politične trdnjave. Politično zlorabo zadrug je ugotovil še pred kratkim pri zadnjih volitvah tudi minister Pucelj (»Vreme« z dne 18. oktobra t. l.).

Novi osnutek v tem oziru ne pomeni pravega zboljšanja, ker je po njem odvisnost zadrug od združnih zvez še večja; poleg tega pa pade združništvo vsled nove nadzorne klavzule tudi v odvisnost vsakokratnega režima. Ukrepi za depolitizacijo so precej ponesrečeni ter utegnejo v doglednem času vplivati ravno v nasprotnem smislu.

Pri tako važnem gospodarskem činitelju kakor je naše združništvo bi bilo naravnost usodno »pustiti času čas« in čakati, da šele ta pokaže, v koliko se bodo te spremembe obnesle. Trgovina, obrt in industrija ne morejo pri tem stati na strani, ker je njih usoda tesno povezana s tem vprašanjem. Ravno trgovci in obrtniki pa so obenem tudi najboljši združni organizatorji in voditelji, zato so njih interesi tem večji. Sodobnost ne dopušča pri našem gospodarstvu dvomljivih eksperimentov; zlasti ker vemo, da je vsak povratek kasneje zelo težak.

Naj naštejemo najprej nekatere dobre strani

novega osnutka, ki so v glavnem sledeče:

1. da mora biti vsaka zadruga, ki se hoče baviti s sprejemanjem hranilnih vlog osnovana na **neomejenem jamstvu**;
2. da nihče ne sme biti hkrati član dveh zadrug z neomejenim jamstvom;
3. da je za ustanovitev zadruge potrebno najmanj 7 oseb (doslej lahko ena sama) in da člani načelstva in nadzorstva ne smejo biti v medsebojnem sorodstvu ali v svaštvu;
4. da je odgovornost načelstva in nadzorstva večja kakor doslej; poleg jamstva z vsem premoženjem za vsled nepravilnosti nastale škode so določene tudi denarne kazni do 6.000 Din, oziroma zapor do 2 mesecev, če ni odgovornost po kaz. zak. večja;
5. da je postava nadzorstva pri vsaki zadrugi obvezna (doslej ni bila);
6. da je število glasov za posameznega člana omejeno na največ pet — brez ozira na število vplačanih deležev; tudi pooblaščenec ne morejo zastopati več kot pet glasov;
7. da so predpisi za občne zборе jasnejši, njihov delokrog točno omejen in poleg tega predpisan tudi popis navzočih članov poimensko;
8. da so navodila za konkurzno in likvidacijsko postopanje izpopolnjena ter dani tudi posebni predpisi za fuzijo;
9. da dobi »Glavni združni savez«, ki postane obenem obvezni revizijski savez obstoječih združnih zvez, obširno avtonomnost;
10. da je osnovan za podpiranje združnega pokreta poseben fond pri kmetijskem ministrstvu, v katerega se steka 1% vsakoletnega čistega dobička državnih bančnih podjetij, poleg tega pa tudi celotna dividenda tistih akcij »Privilegirane agrarne banke«, ki so v posesti države ali razredne loterije.

Šibkejše strani

osnutka pa izvirajo, kakor omenjeno, iz težnje po depolitizaciji združništva in odgovarjajo morda sedanjemu političnemu položaju, istočasno pa izpostavljajo združništvo poostreni odvisnosti

od združnih zvez ter občutno ogražajo njegovo avtonomnost.

Zlasti pri revizijskem zakonu se kaže prevelik, skoraj neomejen vpliv obstoječih združnih (istočasno revizijskih) zvez. Glede na neizbežno politično obeležje dosedanjih združnih zvez so bile doslej dopustne tudi zadrage, ki so ohranile svoj nepolitičen značaj na ta način, da niso bile včlanjene v nobeni obstoječih združnih zvez, temveč podrejene nevtralnemu nadzoru od strani registracijskih sodišč. Osnutek pa določa za vsako zadrugo **obvezno včlanjenje** pri eni revizijski in pri eni poslovni zvezi.

Znano je, da so revizije zlasti z ozirom na politično obeležje revizijskih zvez, pa tudi iz drugih prestižnih ozirov lahko bolj ali manj dobrohotne, ali nasprotno. Mnenja smo, da je ravno zaradi velikega gospodarskega pomena združništva potrebna uvedba nevtralnega, politično docela neodvisnega nadzorstva potom pristojnih registracijskih sodišč, in sicer ne samo za tiste zadrage, ki ne pripadajo nobeni revizijski zvezi, temveč v gotovih primerih tudi za včlanjene, če sodišče spozna to za potrebno. Tudi nadzorovanje od strani politično odvisnih upravnih oblasti ne moremo smatrati za oportuno. Končno pa velja v tem oziru rečenica, da ima batina dva konca.

Naravnost usodna je določba, da morejo biti člani združnih zvez tudi fizične osebe, v kolikor je to potrebno za izvolitev načelstva in nadzorstva. Na ta način se z zakonom ustvari neomejeno vladajoča združna aristokracija, ki ne bo dopuščala, da bi bil sprejet v članstvo ter imel tako dostop v načelstvo ali nadzorstvo zveze kdorkoli, ki bi ne bil absolutno njenega naziranja.

Članstvo fizičnih oseb pri združnih zvezah naj se v interesu njih avtonomnosti in v korist združnega pokreta, pa tudi zaradi pobijanja korupcije popolnoma izključi. Zdragne zveze in njih odvisno združništvo naj ne postane absolutna domena te — bodoče aristokracije, temveč naj se načelstvo in nadzorstvo združnih zvez izbira izmed fizičnih članov načelstva ali nadzorstva včlanjenih zadrug.

Osnutek uvaja poleg sedaj obstoječih združnih zvez, ki so istočasno poslovne in revizijske centrale, tudi **obvezno uvedbo**

poslovnih zvez

in predpisuje za vsako zadrugo, da mora biti včlanjena tudi pri poslovni zvezi, za katere ustanovitev je potrebno najmanj 7 zadrug z istovrstnim obratom. (Za ustanovitev revizijskih zvez je potrebno najmanjše število 100 zadrug [doslej 50]). Slična uredba je bila v zadnjih mesecih uvedena na Čehoslovaškem. Prezgodnja je trditev, da se bo razkosanje sedanjih združnih zvez na revizijske in poslovne v praksi obneslo. Imeli smo že do danes za nekatere združno-gospodarske panoge posebne poslovne zveze, n. pr. mlekarke, konsumne etc.; večina poslovanja zadrug pa je bila osredotočena v združnih revizijskih zvezah. Mislimo, da bi bilo primernejše, če bi zakon v tem oziru pustil zadrugam prosto roko: poslovne zveze naj bi se osnovale praviloma le na željo zadrug samih — in brez določbe obveznega včlanjenja za posamezne zadrage.

Tudi v pogledu določil za

računovodstvo,

ki predpisujejo, da se morajo združni računi voditi v trdo vezanih knjigah, ki morajo biti overovljene (parafirane) po pristojnih revizijskih zvezah, bi pričakovali zlasti z ozirom na moderniziranje knjigovodstva v kartotečni obliki nekoliko naprednejšega naziranja. Dobava združnih knjig bi postala zlasti zaradi omenjene overovitve monopol združnih zvez. Overovitve združnih knjig naj izvrši pristojna davčna oblast, kakor za druge trgovske knjige, čeprav brez takse.

Davčne olajšave

tvorijo poglavje zase in so po osnutku vse zadrage brez izjeme proste:

1. vseh davkov in doklad, državnih in samoupravnih;
2. vseh sodnih in drugih taks;
3. vseh poštnih taks v medsebojnem prometu;
4. vseh carin na uvozno blago, ki se

Naš pravi domači izdelek

v državi ne izdeluje ali prideluje, s prav majhnimi omejitvami.

Kakor so iz stališča združništva te davčne, taksne in carinske olajšave priporočljive, so na veliko škodo domači obrti, trgovini in industriji ter — vsled znižanih prejemkov — tudi v breme državnemu proračunu.

Stari finančni zakon je v pogledu oprostivne taks in dela davščin imel vsaj gotove utesnitve. Novi osnutek pa — ker bodo morale imeti vse zadrage tozadevne določbe izpolnjene v pravilih — ne dela nobenih izjem.

Najmanj, kar moramo zahtevati v interesu trgovine, obrta in industrije, je, da se od davčnih, taksnih in carinskih olajšav izvzamejo vse konsumne in nabavljalne zadrage, katerih ostro konkurenco naš trgovec že itak dovolj težko občuti. Tudi druge pridobitne zadrage — z izjemo kmetijskih, strogo proizvajalnih in malih kreditnih — naj se od teh olajšav izvzamejo.

Osnovne odločbe pa, ki dovoljujejo delitev dobička med člane, če tudi le v obsegu izvršenega prometa med članom in zadrugo, so v neskladnosti z določbami zakona o nelojalni konkurenci, ki prepoveduje vsako dajanje nagrad odjemalcem. — Posebno konsumne zadrage, ki so izrazito trgovska podjetja, bi se morale spričo že itak prevelikih olajšav ozirati na ta zakon, da ne govorimo o drugih.

Več zasluzka trgovcem!

To se venomer čuje iz vrst trgovcev. Mi smo pričeli. - Boljše blago Vam nudimo ceneje. Tudi zaslužite precej več.

Kupujte „URAN“-kremo za lice.

»URAN«, LJUBLJANA
Mestni trg

Zunanja trgovina

Po japonski statistiki je japonski izvoz bombažnega blaga v Palestino, Irak, Sirijo in Arabski polotok napredoval za 23% v primeri z lani in za 64% v primeri z l. 1931.

Izvoz gradbenega lesa v Grčijo se more po opozorilu zavoda za pospeševanje zunanje trgovine pričeti že takoj po kontingentu, ki je določen za čas od 15. novembra 1933 pa do 15. maja 1934.

Brazilska vlada je ustavila plačevanje francoskih dolgov, da s tem doseže od Francije koncesije na trgovskem polju.

Ponudbe, poupraševanja

Tvrdba Carlo Ballis, Bologna, Palazzo del Commercio, želi stopiti v kupčijske zveze s tukajšnjimi tvrdkami, ki eksportirajo les in oglje. Ponudbe je nasloviti na prej imenovano tvrdko.

Univ. prof. dr. Milan Škerlj:

Nekaj o izdaji menic in čekov in o vojenju trgovinskih knjig

I. O izdaji menic in čekov

A. Uvod.

Ne bom govoril o postanku menice in čeka, o razvoju njihovih funkcij v narodnem in zasebnem gospodarstvu ali o spremembah in napredku v menični in čekovni zakonodaji, opozoril bi le na nekatere čisto praktične stvari pri izdajanju menic in čekov, ali, morda bolj rečeno, pri izpolnjevanju meničnih in čekovnih golic, saj se menice in čeki danes pišejo skoro brez izjeme samo na golicah, menice na uradnih, čeki na onih, ki jih čekovni trasant, denarni zavod, daje na razpolago trasantu (izdatelju čeka, imetniku čekovnega računa pri trasatu). Samo kolikor je potrebno za razumevanje važnosti zakonskih določb o izdaji menic in čekov, o posledicah obličnih in stvarnih nepravilnosti pri njih izdaji in o posledicah predrugačevanju menic in čekov, se moramo najprej povsem na kratko pobaviti tudi s teorijo.

Upnik redno želi, da se mu dolžnik s tem, da podpiše menico, zaveže po meničnem pravu, dolžnik se tega redno boji. V čem sta utemeljeni upnikova želja in dolžnikova bojazen? Brez dvoma ne v tem, da se o menični (čekovni) terjatvi in me-

ničnem (čekovnem) dolgu napiše listina, da je torej v pravdi, ki bi nastala, dokazovanje olajšano v primeri z dokazovanjem s pričami, kajti udobnost listinskega dokaza imata upnik in dolžnik v enaki meri, oba se v dokaz svojih trditev lahko pozivata na menično ali čekovno listino. Tudi to še ne bi opravičevalo posebne priljubljenosti zlasti menice in strahu pred njo, da menica in ček nista le dokazni listini, nego sta tako bistveni za sam postanek meničnih ali čekovnih pravic in ustrezajočih jim zavez, da brez — pravilno sestavljene in podpisane — listine menična (čekovna) terjatev in zaveza sploh ne nastaneta, saj to velja tudi za nekatere druge listine, glede katerih se ne more trditi, da bi bili subjektivni občutki, če smem tako reči, prizadetih strank tako nasprotni, kakor so zlasti pri menici, v manjši meri pa tudi pri čeku. Posebnost meničnega in čekovnega razmerja ni v tem, da šele pravilno sestavljena in podpisana listina ustvarja in seveda tudi dokazuje pravico in zavezo, nego v nekaterih svojstvih, ki jih zakon daje izvestnim listinam, nekaterim v večjem ali manjšem, menici in čeku pa v najširšem in najpopolnejšem obsegu. Ta svojstva so abstrakt-

nost zaveze in takozvana stvarna (materijalna) in oblična (formalna) menična strogost.

1. Abstraktnost menične in čekovne zaveze. Načelo zasebnega prava je, da je zaveza veljavna le, če ima pravni in gospodarski temelj, ki ga zakon priznava, če obstoja in se tudi odkrije razlog, iz katerega je bila zaveza prevzeta. Ako nekemu rečem: »Jutri opoldne Ti dam v kavarni Emoni 100 dinarjev« ali če mu to tudi napišem, nisem s samimi temi besedami prevzel še nikakršne zaveze, nasprotnik me ne more prijeti za te besede, on, ne jaz, bi moral v pravdi razkriti, zakaj sem mu dal to obljubo (da dam posojilo, plačam dolg, poravnam kupnino, najemnino, plačam odškodnino in sl.). Če pa to obljubo napišem v obliki menice ali čeka, prav tako golo kakor sem jo izrazil, brez navedbe povoda zanjo (abstraktno), moram plačati. Ni s tem rečeno, da v menici ali čeku ne bi smelo biti razkrito pravno in gospodarsko razmerje, ki je dalo povod za izdajo menice (valutno razmerje); naša uradna golica celo navaja na to z besedami »vrednost prejeta...«, toda menica je veljavna, če oni prazni prostor za besedami »vrednost primljen« ostane neizpolnjen ali če se izpolni krivo, v nasprotju z dejanskim povodom za izdajo menice. Vse to velja tudi za ček, v katerem se valutno razmerje ne razkriva skoraj nikoli. Če torej imetnik menice, menični upnik, zahteva plačilo, se lahko opira na golo vsebino listine, ni mu treba pojasnjevati, da je bila menica izdana zaradi plačila kupnine, najemnine itd., zapis mu daje pra-

vico do plačila. Nasprotnik, menični dolžnik, bo moral trditi in dokazati, da ni dolžan plačati menice, ker, recimo, njegov podpis ni pristen, ker on v času, ko je podpis dal, pravno ni bil sposoben prevzeti menično zavezo (maloleten, prekličan), ker listina po vsebini ali obliki ne ustreza zakonskim določbam za menico ali ček, ker je zastarana, ker nasprotnik po listini ni legitimovan, ker je menična terjatev že plačana, ker nima za podstavo veljavnega ali vtožljivega pravnega posla, ker ima on sam, toženeec, zoper tožitelja enako ali še večjo dospelost denarne terjatve (pobotanje), ker je upravičenec dovolil odlog, kateremu še ni potekel rok, ker mu nasprotnik, menični upnik, še ni dal ali storil onega, kar bi bil moral in za kar je baš dobil menico. Če se dolžniku ta dokaz posreči, upniku menica ne bo koristila, propadel bo s svojim zahtevkom.

Abstraktnost torej sama po sebi ne izključuje uveljavljanja razlogov, iz katerih menična zaveza, navzlic v obliki menice zapisane listine, sploh ni nastala ali je prestala, toda ona ima važno posledico, da ni treba upniku dokazovati, zakaj in kako je nastala menična terjatev, nego dolžnik mora dokazati, da navzlic meničnemu zapisu ni nastala ali je prestala povsem ali vsaj zoper njega. Ker je dokazovanje breme, često odločilno v pravdi, je jasno, da je abstraktnost ugodna upniku, neugodna dolžniku. Če pa listina ni pravilno sestavljena kot menica ali ček, ni veljavna kot menica ali ček in redno ne bo imela privilegija abstraktnosti.

(Nadaljevanje prihodnjič.)

DOBAVA — PRODAJA

Gradbeni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. novembra t. l. ponudbe o dobavi 6000 spojnih vijakov in 30.000 tračnih žebeljev.

Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 8. novembra t. l. ponudbe o dobavi 30 m³ gramoza. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesentom na vpogled.)

Dobava smučarskih čevljev. Dne 16. novembra t. l. bo pri Upravi III. oddelka Zavoda za izradu vojne odeče v Zagrebu javna ofertna licitacija glede dobave 7000 parov planinsko smučarskih čevljev. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani, pogoji pa pri isti upravi.)

Komanda mornarice Zemun sprejema do 13. novembra t. l. ponudbe o dobavi lesa.

Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 14. novembra t. l. ponudbe o dobavi 50 kg Sand-banuma.

Komanda pomorskega arzenala Tivat sprejema do 16. novembra t. l. ponudbe o dobavi železnih cevi; do 17. novembra t. l. o dobavi raznega železa; do 18. novembra t. l. pa o dobavi kleparskih nakoval, klazračnih sesaljk, verig in raznega orodja.

PREMOG ZA NABAVLJALNE ZADRUGE PO REŽIJSKIH CENAH

»Službene novine« so objavile pravilnik, po katerem morejo dobiti nabavljalne zadruge za svoje člane in njih rodbine premog iz državnih premogovnikov po režijski ceni, ki jo bo določal od časa do časa minister za šume in rudnike. Nabavljalne zadruge morajo voditi posebno knjigo, v katero morajo vpisati vsako potrebovanje svojih članov in vsako količino premoga, ki bi ga zadruga izdala svojim članom. Ta premog sme dobivati samo član zadruge, ki ga ne sme prodati, ali pa izgubi to pravico in mora plačati razliko med režijsko in tržno ceno. Zadrugar, ki ima več ko tri člane rodbine, ima pravico na letno 8 ton premoga, član s tremi ali manj člani na 7, poročen na 6 ton in samec na 2 in pol tone premoga. Znova povdarjamo, da je kazen za zlorabo mnogo premila. Kajti če se zahteva samo razlika med režijsko in tržno ceno, potem nihče nič ne tvega, ker pač tudi v najslabšem primeru ne bi plačal več, kakor pa bi ga veljal premog na trgu. Tudi mislimo, da je količina 8 ton previsoka in zapeljuje naravnost k zlorabi.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Seleburgova ul. 3. Telefon št. 22-72.

Vpisala se je nastopna firma:

Sedež: Ljubljana. Besedilo: Anglo-Jugoslavensko petrolejsko dionično društvo za rafiniranje i promet petrolejem i inim bitumenskim proizvodima, podružnica Ljubljana.

Obratni predmet: 1. Promet, nakup in prodaja bitumena, zemskih plinov, nafte, zemskega voska, asfalta, petroleja itd, ter industrijsko in drugačno izkoriščanje označenih snovi, osnivanje, gradba in pogon na lasten račun ali v

zvezi z drugimi družbami tvornice vseh vrst, kojim služi bitumen kot motorna sila ali kot gonilni material, ali koja bitumen sama kemično ali na drugi način izdeluje.

V prvo kategorijo spadajo tvornice za kemično industrijo opekarn za peči in za žganje apna, tvornice plina in cementa, metalurški industrije itd., v drugo kategorijo pa rafinerije nafte, naprave za dobivanje čadja in zemskih plinov, zatem dobivanje metilnega alkohola, formaldehida in zemskega plina itd.

2. Gradba in vzdrževanje vodov zemskih plinov za preskrbo mest s plinom, industrijskih podjetij s plinom za pogon, v kolikor to dopušča moč otvorjenih plinskih področij.

3. Opravljanje trgovskih poslov, kolikor so zvezani z obrati pod 1. in 2.

4. Nabava glavnice, ki služi društvenim namenom, kakor tudi uporabljanje lastnih presežkov družbe pōtem bančnih poslov.

5. Družba more svoj poslovni delokrog razširiti tudi na tukaj ne našete veje, koje so s predmetom podjetja sorodne.

6. Zgradba in vzdrževanje vodnih cevi, tankov, tankladja, rezervnih cistern in skladišč ter osnivanje in sodelovanje pri sorodnih društvih.

Družbina oblika: Tvrdka je podružnica pri sudbenem stolu kao trgovačkom sudu v Zagrebu od 8. marca 1921. protokoliranega glavnega zavoda enakega imena in obratnega predmeta, ki je dioniška družba s pravili z dne 7. marca 1921. in izpremembo v §§ 1. in 6., vpisano dne 12. februara 1923. in 15. marca 1928. ter delniško glavnico v znesku 100.000.000 Din, razdeljeno na 1.000.000 delnic po 100 Din nominalne, glasećih se na prinosca, ter je ustanovljena za nedoločen čas.

Ravnateljstvo sestoji iz 3 do 15 članov.

Družba objavlja svoje oglase v »Službenih novinah« v Zagrebu.

Člani ravnateljstva so:

dr. Marić Milan, predsednik družbe in industrialec v Zagrebu, Tuškanec 18, dr. Marić Artur, podpredsednik družbe in industrialec v Zagrebu, Josipovac 19,

dr. Rodanić Rudolf, član uprave in odvjetnik v Zagrebu, Tomičeva ul. 3, dr. Simić Vuk, ravnatelj in član uprave v Zagrebu, Opatička 4.

Prokurist družbe je Medinić Alija, namestnik ravnatelja in prokurist v Zagrebu, Zvonimirova 83.

Okožno kot trgovinsko sodišče v Ljubljani, odd. III., dne 22. septembra 1933. Fi 511/33 — Rg B III 97/I.

Tržna poročila

MARIBORSKI TRG

Na trg z dne 31. oktobra je bilo prignanih 8 konj, 11 bikov, 116 volov, 249 krav in 8 telet. Skupaj 392 živali. Cene so bile te: debeli voli, 1 kg žive teže od 375 do 4, poldebili voli 2 do 3, plemenski voli 175 do 2, biki za klanje 3 do 4, klavne krave debele 2:50 do 3:25, plemenske krave 1:50 do 2:25, krave za klobasarje 2 do 2:25, molzne krave 2 do 2:75, breje krave 2 do 2:75, mlada živina 3 do 4, teleta 5 do 6 Din. Prodanih je bilo 218 kom.

Mesne cene: Volovsko meso I. vrste 10 do 12, II. vrste 8 do 10, meso od bikov krav, telic 5 do 7, teleče meso I. vrste 14 do 16, II. vrste 8 do 10, svinjsko meso sveže 10 do 18 Din za 1 kg.

Program ljubljanske radio-postaje

Sreda, dne 8. novembra: 12.15: Plošče. — 12.45: Poročila. — 13.00: Čas, plošče. — 18.00: Komorna glasba, Radio kvintet. — 18.30: Radio orkester. — 19.00: Tujski promet in naše občine (dr. Brilej). — 19.30: Literarna ura: Alma Karlinova (ga. Leni Novi). — 19.50: Uvod v opero. — 20.00: Prenos opere »Pikova dama« iz Ljubljane. Vmes čas in poročila.

Četrtek, 9. novembra: 12.15: Plošče. — 12.45: Poročila. — 13.00: Čas, plošče. — 18.00: Otrok in odrasli (Marija Kmetova). — 18.30: Pogovor s poslušalci (prof. Prezelj). — 19.00: Srbohrvaščina (dr. Rupelj). — 19.30: Plošče po željah poslušalcev. — 20.00: Glasbeno predavanje (Srećko Koporec). — 20.30: Večer Čajkovskega: Samospjevi ge. Assejeva in Popove s spremljevanjem Radio orkestra. — 21.30: Čas, poročila, plošče.

Narodno gledališče v Ljubljani

Drama, začetek ob 20.

Torek, dne 7. novembra: Zaprt. Sreda, dne 8. novembra: Sv. Ivana. Red Sreda.

Opera, začetek ob 20.

Torek, dne 7. novembra: Samson in Dalila. Red C. Sreda, dne 8. novembra: Ol-Ol. Začarani ptič. Red A.

Brzjavni: Krispercoloniale Ljubljana Telefon št. 2263

Ant. Krisper Coloniale

Lasnik: Josip Verlič

Veletrgovina kolonijalne robe. Velepražarna kave. Mlini za dišave

LJUBLJANA DUNAJSKA CESTA 33

Zaloga špirita, raznega žganja in konjaka. Mineralne vode

Točna postržba — Ceniki na razpologo Ustanovljeno leta 1840

Motvoz Grosuplje domač slovenski izdelek • Svoji k svojim!

Tovarna motvoza in vrvarna d. d. Grosuplje pri Ljubljani